

46/1948 Sb.

Zákon

ze dne 21. března 1948,

O nové pozemkové reformě (trvalé úpravě vlastnictví k zemědělské a lesní půdě).

Vyhlášeno dne 14. dubna 1948, datum poslední novelizace 14. dubna 1948

Ústavodárné Národní shromáždění republiky Československé usneslo se na tomto zákoně:

DÍL I.

Úprava vlastnictví.

§ 1.

(1) Vlastnické poměry k půdě (odstavec 7) se upravují tak, aby půda, sloužící zemědělské výrobě, náležela, pokud v tomto zákoně není stanoveno jinak, výkonným zemědělcům podle zásady, že půda patří těm, kdož na ní pracují.

(2) Ustanovení tohoto zákona se vztahují na pozemkové vlastnictví výkonného zemědělce, pokud výměra jeho půdy, označené v odstavci 7, včetně půdy jeho rodinných příslušníků (§ 4), přesahuje 50 ha. Půdu (odstavec 7) přesahující tuto výměru, jakož i zastavěné plochy, nádvoří a soukromé cesty, pokud slouží zemědělské výrobě a nejsou nutné k řádnému hospodaření v dosavadním podniku, vykoupí stát za náhradu (§ 9, odst. 1) a přidělí je oprávněným uchazečům za podmínek uvedených v § 16.

(3) Stát vykoupí (§ 9, odst. 1) pro tentýž účel bez zřetele na výměru (odstavec 2) půdu (odstavec 7), na které vlastníci trvale sami nepracují nebo která je ve vlastnictví právnických osob vyjma ty, jež jsou uvedeny v § 2. Vlastníku se ponechá na jeho žádost půda (odstavec 7) ve výměře 1 ha; požádá-li o ponechání zastavěné plochy, započítává se její výměra do uvedené výměry 1 ha. Půda ponechaná vlastníku bude vykoupěna, jestliže vlastník nebo jeho právní nástupce do 10 let ode dne účinnosti tohoto zákona, nebo nabude-li jí později, do 10 let po jejím nabytí, na ní nebude hospodařit nebo ji nezastaví. Jde-li o půdu spekuláční, provede se výkup veškeré půdy. Spekuláční půdou podle předchozí věty se rozumí půda přesahující výměru 1 ha, které vlastník - nezemědělec - nabytí koupí a od nabytí na ní nepracuje. Se souhlasem místních rolnických komisí lze ponechat půdu, jejíž výnos slouží k vydržování duchovních státem uznaných církví a náboženských společností, spravujících nižší církevní úřady (jmění obroční, místních sborů, místních náboženských obcí a pod.), a to nejvýše do výměry 30 ha.

(4) Ustanovení odstavce 3 se nevztahuje na

- a) půdu, na níž vlastníci - zemědělci - pro okolnosti nezávislé na jejich vůli sami nemohou pracovat (na př. pro stáří, nezletilost, nemoc, vdovství, invaliditu nebo vykonávání veřejné funkce),
- b) půdu těch, kdož se odborně připravují pro zemědělské povolání,
- c) půdu osob, které jí nabyly od rodičů nebo předků druhého stupně - zemědělců - a které sice na ní nepracují, ale vrátí se k práci na ní do jednoho roku od vyhlášení tohoto zákona, a pokud jsou nezletilé, v této jednoroční lhůtě nebo nejpozději dosažením zletilosti; v této lhůtě jest vlastník oprávněn dáti šestiměsíční výpověď osobě na této půdě hospodařící,
- d) půdu, na níž rodiče nebo předkové druhého stupně - dřívější vlastníci - sami dále pracují; jakmile tento stav pomine, může se vlastník vrátiti k práci na této půdě do jednoho roku,
- e) půdu výkonných zemědělců, kteří se dočasně vystěhovali do zahraničí, lze-li podle daných okolností předpokládati, že se vrátí a budou opět na této půdě pracovat,
- f) půdu do výměry 2 ha, která je ve vlastnictví dělníků, živnostníků, veřejných a soukromých zaměstnanců, pokud tyto kategorie vlastníků podléhají jen dani ze mzdy nebo dani živnostenské.

Výjimky uvedené pod písm. c) až e) neplatí však v případech, kdy půda jest nepřetržitě propachtována po dobu nejméně 18 let. V těchto případech se provede výkup veškeré půdy. Pokud v případech uvedených pod písm. a) až e) přesahuje výměra půdy 50 ha, platí o půdě přesahující tuto výměru přiměřeně ustanovení odstavce 2.

(5) Ustanovení odstavce 3 se dále nevztahuje na půdu, jejíž výnos vlastníci prokazatelně potřebují k doplnění svých příjmů, které nestačí k jejich existenci. Při tom platí zásada, že se vlastníkovi ponechává tolik půdy, kolik mu postačí k tomu, aby jeho celkový důchod včetně důchodu jeho rodinných příslušníků (§ 4), dosáhl dvojnásobku daněprostého minima podle předpisů platných o zdanění pracovního důchodu, nejméně však dvojnásobku daněprostého minima čtyřčlenné rodiny. Výměra ponechané půdy nesmí přesáhnouti 4 ha.

(6) Z půdy patřící spoluvlastníkům se vykupují ideální podíly, po případě jim odpovídající reálné díly, poměrně podle jejich vlastnických podílů, po případě podle výměry ostatních jejich pozemků. V případech uvedených v odstavci 2 se vykoupí z půdy rodinného příslušníka (§ 4) taková část, aby poměr výměry jeho půdy k výměře půdy osoby, o jejíž příslušníka jde, zůstal nezměněn i po výkupu.

(7) Do výměry uvedené v odstavci 2 se započítává veškerá půda sloužící zemědělské výrobě.

(8) Půdou (odstavec 7) se rozumějí veškeré nemovitosti i s právy, která jsou spojena s jejich vlastnictvím.

(9) Kde se v tomto zákoně mluví o vlastníku, rozumí se tím u půdy, která je v držbě toho, na koho vlastnický byl převedena, tento držitel, třebaš převod vlastnictví není ještě knihovním zápisem dovršen, u neodevzdaných pozůstalostí v zemích České a Moravskoslezské dědic nebo odkazovník, kterému má půda připadnouti.

§ 2.

(1) Ustanovení tohoto zákona se nevztahují na půdu

- a) státu, státních podniků a fondů, svazků územní samosprávy a Jednotných svazů zemědělců,
- b) zemědělských výrobních družstev, skládajících se z výkonných zemědělců, bez újmy ustanovení § 3,
- c) která slouží účelům obecně prospěšných nadací nebo zařízení sociální nebo zdravotní péče, anebo hospodářsky souvisí s plněním jejich úkolů, potvrdí-li příslušné ministerstvo v dohodě s ministerstvem zemědělství obecnou prospěšnost nadací nebo zařízení,
- d) jiných zemědělských družstev než výrobních, potvrdí-li ministr zemědělství, že ji potřebují k řádnému provozu a rozvoji podniku,
- e) národních podniků, zřízených podle zákonů o znárodnění a předpisů je provádějících a doplňujících, potvrdí-li příslušný ministr po dohodě s ministrem zemědělství, že dotčený průmyslový podnik má v půdě surovinovou základnu své výroby a že je nutná k řádnému provozu a rozvoji podniku,
- f) šlechtitelských podniků, které před účinností tohoto zákona obdržely povolení ke šlechtění osiva a sadby podle příslušných předpisů, provozují-li tuto činnost skutečně a uzná-li ji ministerstvo zemědělství na návrh příslušného Jednotného svazu zemědělců za nezbytnou.

(2) Ministr zemědělství vyloučí na návrh ministra průmyslu, a pokud jde o průmysl potravinářský, na návrh ministra výživy, po slyšení Ústřední rady zemědělců z dosahu tohoto zákona i pozemky jiných průmyslových podniků, než které jsou uvedeny v odstavci 1, písm. e), pokud jsou nutné k řádnému provozu a rozvoji podniku.

(3) Úprava majetku urbaniálních obcí (společenského majetku bývalých urbaniálních obcí), komposesorátů, singularistů a podobných právních útvarů a majetku pastvinářských společenstev a pastvinářských družstev bude provedena zvláštním zákonem, vyjímajícím ustanovení § 3, odst. 4.

§ 3.

(1) Podle § 1 se posuzuje člen zemědělského výrobního družstva a jeho podílnictví na družstvu tak, jako kdyby vlastnil tu část družstevní půdy, která by odpovídala výši (počtu) jeho družstevního podílu v případě reálného rozdělení družstevních pozemků.

(2) Pripadá-li na člena družstva a jeho rodinné příslušníky (§ 4) podle jejich podílů více půdy, než činí výměra stanovená v § 1, odst. 2, vykoupí stát tu část podílu, která odpovídá výměře přesahující výměru stanovenou v § 1, odst. 2. Pro členy družstva platí dále obdobně ustanovení § 1, odst. 3 až 5.

(3) Při zjišťování výměry podle § 1, odst. 2 se sčítá půda odpovídající družstevnímu podílu s vlastní půdou člena a jeho rodinných příslušníků (§ 4).

(4) Ustanovení tohoto paragrafu platí obdobně též o majetkových podílech v právních útvarech uvedených v § 2, odst. 3.

§ 4.

Rodinnými příslušníky vlastníka půdy podléhající výkupu se rozumějí podle tohoto zákona příbuzní v řadě

vzestupné (též osvojitelé), příbuzní v řadě sestupné (též osvojenci), sourozenci, manžel (druh, družka) a jeho sourozenci, zeť, snacha, tchán a tchýně, pokud s vlastníkem trvale žijí ve společné domácnosti.

§ 5.

Splní-li se po vyhlášení tohoto zákona podmínky uvedené v § 1, odst. 2 nebo 3, vykoupí stát půdu podle tohoto zákona.

§ 6.

(1) Vlastník půdy podléhající výkupu podle § 1, odst. 2 jest oprávněn vybrati si do přípustné výměry půdu podle své volby buď zemědělskou, nebo lesní, nebo obojí, vždy průměrné hodnoty (bonity) příslušného druhu půdy. Při zjišťování průměrné hodnoty jsou přípustné odchylky do výše 10 %. V případech uvedených v § 1, odst. 3 a 5 má vlastník volnost výběru. Vždy však jest dbáti toho, aby vlastníku byl ponechán podle možnosti souvislý hospodářský celek a aby nebyl ohrožen veřejný zájem (na př. scelování pozemků) a účelné použití vykoupené půdy (§ 16).

(2) Bližší předpisy o výběru půdy a o zjišťování průměrné hodnoty (bonity) vydá vláda nařízením.

DÍL II.

Soupis majetku.

§ 7.

(1) Vlastník půdy, která přesahuje přípustnou výměru (§ 1, odst. 2 a odst. 4, poslední věta), je povinen předložit do 45 dnů ode dne uveřejnění vyhlášky podle § 8, odst. 2 příslušnému místnímu národnímu výboru dvojmo, na Slovensku trojmo, soupis své půdy s uvedením práv, která jsou spojena s jejím vlastnictvím. Leží-li půda v obvodu různých obcí, podá vlastník soupis v obci svého bydliště.

(2) Splněním soupisové povinnosti se nevzdává osoba, která soupis předložila, námitky, že v jejím případě nejsou splněny podmínky pro výkup. Odůvodněné námitky nutno podati současně se soupisem.

(3) Místní národní výbor zjistí za součinnosti místní rolnické komise a místního sdružení příslušného Jednotného svazu zemědělců vlastníky půdy, na kterou se vztahují ustanovení § 1, odst. 3 až 5, a vyzve je po uveřejnění vyhlášky podle § 8, odst. 2, aby do 30 dnů od doručení výzvy předložili dvojmo, na Slovensku trojmo, soupis půdy. Proti výzvě k soupisu není opravného prostředku. Ustanovení předchozích odstavců platí obdobně.

(4) V případech uvedených v § 5 je vlastník povinen předložit bez vyzvání soupis do 45 dnů ode dne, kdy nastaly okolnosti rozhodné podle § 1, odst. 2 nebo 3. Jinak platí obdobně ustanovení předchozích odstavců.

(5) Místní národní výbor zašle jeden výtisk soupisu ministerstvu zemědělství nebo orgánu jím určenému, na Slovensku též pověřenectvu zemědělství a pozemkové reformy, a zpraví o soupisu ihned místní rolnickou komisi, aby zahájila řízení podle § 10.

(6) Ministerstvo zemědělství může nařídit zahájení řízení, aby bylo zjištěno, zda jsou dány předpoklady pro výkup,

a činiti potřebná opatření.

§ 8.

(1) Soupisem jsou povinny osoby fyzické bez rozdílu národnosti a státního občanství a právnické osoby, tuzemské i cizozemské, pokud jsou vlastníky (§ 1, odst. 9) půdy podléhající výkupu. Jsou-li osoby soupisem povinné nezvěstné, zdržují-li se v cizině, nebo je-li jejich majetek pod národní nebo jinou úřední správou, jest soupisem povinen uživatel nebo národní (úřední) správce pozemkového majetku, na který se soupis vztahuje. Nepodá-li soupis osoba k tomu povinná ve stanovené lhůtě, nebo jde-li o půdu opuštěnou, podá soupis místní národní výbor.

(2) Bližší předpisy o soupisu stanoví ministr zemědělství vyhláškou v Úředním listě.

DÍL III.

Finanční ustanovení.

§ 9.

(1) Za vykoupenou půdu poskytuje stát náhradu ve výši průměrné obecné ceny za posledních 10 let před výkupem nebo ve výši obecné ceny v době výkupu, je-li tato nižší, vždy však se srážkou 20 %. Dělníkům, živnostníkům, veřejným a soukromým zaměstnancům se poskytuje tato náhrada bez srážky, pokud jde o výměru do 10 ha vykoupené půdy a nejde-li o půdu spekulativní (§ 1, odst. 3, předposlední věta).

(2) Náhrada podle odstavce 1, jakož i úhrada při vypořádání dluhů a břemen (§ 11) se poskytuje v cenných papírech, v jiných hodnotách nebo v hotovosti, v případech uvedených v § 1, odst. 5 zásadně v hotovosti; podrobné předpisy o náhradě za vykoupenou půdu vydá vláda nařízením.

(3) Výkupem získaná půda se přiděluje oprávněným uchazečům za cenu rovnající se ceně výkupní beze srážky, vypočtené podle odstavce 1, první věty, snížené o 10 %. V případech hodných zvláštního zřetele může být povoleno spláceti přidělovou cenu nejdéle do 15 let.

(4) Výplatu náhrad (odstavec 2) provádí a přidělové ceny (odstavec 3) přijímá jménem státu Národní pozemkový fond při ministerstvu zemědělství (dále jen „Fond“), který také obstarává službu účetní a pokladní. Veškeré účiny, náklady a těžby, vyplývající z provádění tohoto zákona, účtuje Fond odděleně od ostatních prostředků jím spravovaných, při čemž uhradí případný schodek vzniklý prováděním tohoto zákona v zemích České a Moravskoslezské.

(5) K provedení úkolů vytčených tímto zákonem uvolní státní správa postupně podle potřeby Fondu zálohu až do výše 150 milionů Kčs. S výhradou ustanovení odstavce 6 vrátí Fond finanční správě tuto zálohu, jakmile to jeho finanční poměry dovolí, nejpozději však do 10 let od jejího uvolnění, pokud nebude již dříve podle dohody ministerstva financí s Fondem, učiněné po slyšení nejvyššího účetního kontrolního úřadu, započtena a vyúčtována na povinnosti státu vůči Fondu.

(6) Působnost Fondu při plnění úkolů mu uložených v předcházejících odstavcích se vztahuje i na Slovensko; u pověřenectva zemědělství a pozemkové reformy (slovenského pozemkového fondu) se zřídí pro tento účel zvláštní

účet. Na tento účet převede Fond ze zálohy 150 milionů Kčs poměrný díl podle potřeby, rozsahu výkupu a přidělu půdy podle tohoto zákona. Takto převedený díl zálohy vrátí pověřenectvo zemědělství a pozemkové reformy (slovenský pozemkový fond) finanční správě. Pověřenectvo uhradí také případný schodek vzniklý prováděním tohoto zákona na Slovensku.

Díl IV.

Výkup půdy.

§ 10.

(1) Místní rolnická komise v součinnosti s místním sdružením příslušného Jednotného svazu zemědělců se pokusí v každém jednotlivém případě o dohodu s vlastníkem (§ 1, odst. 2 až 6) o tom, zda a které z jeho pozemků se vykoupí. Dohoda o tom sjednaná podléhá schválení místního národního výboru, který ji předloží okresnímu národnímu výboru k vydání výměru o výkupu a k provedení řízení podle odstavce 2. Nedojde-li k dohodě nebo neschválí-li ji místní národní výbor, předloží místní národní výbor spisy okresnímu národnímu výboru k rozhodnutí o výkupu a po případě k provedení řízení podle odstavce 2. Okresní národní výbor předloží v obou případech opis pravoplatného rozhodnutí o výkupu ministerstvu zemědělství nebo orgánu jím pověřenému.

(2) Okresní národní výbor požádá knihovní žádostí knihovní soud, aby poznamenal provedení výkupu podle tohoto zákona v pozemkové knize, a zavede řízení o náhradě, které provede za součinnosti místní rolnické komise a místního sdružení příslušného Jednotného svazu zemědělců.

(3) Poznámka provedení výkupu (odstavec 2) v pozemkové knize má účinky přechodu vlastnictví k vykoupené půdě na československý stát. Není-li půda zapsána v pozemkových knihách na území republiky Československé, nebo není-li soulad mezi skutečným a knihovním stavem, vyhlásí se výkup vyhláškou okresního národního výboru na jeho úřední desce, která má účinek přechodu vlastnictví k vykoupené půdě podle předchozí věty. Vyhláška se vyvěsí také na úřední desce v příslušné obci. Československý stát se zaznamenává v pozemkovém katastru jako držitel vykoupené půdy s účinností ode dne poznámky provedení výkupu v pozemkové knize, po případě ode dne vyhlášení vyhlášky na úřední desce okresního národního výboru.

(4) Ministerstvo zemědělství může samo zahájit řízení podle odstavce 1, nebude-li zahájeno do 30 dnů ode dne, kdy byla místní rolnická komise zpravena o podání soupisu (§ 7, odst. 5), a může vydati rozhodnutí o výkupu, nevzdá-li je okresní národní výbor do 60 dnů ode dne předložení spisů místním národním výborem.

(5) Bližší předpisy o výkupu vydá ministr zemědělství vyhláškou v Úředním listě.

§ 11.

(1) Pro vypořádání práv a závazků váznoucích na vykoupené půdě nebo vyplývajících z jejího převzetí platí přiměřeně ustanovení zákona ze dne 8. dubna 1920, č. 329 Sb., o převzetí a náhradě za zabraný majetek pozemkový (zákon náhradový), ve znění zákona ze dne 13. července 1922, č. 220 Sb., při čemž knihovním věřitelům a jiným oprávněncům, jejichž práva budou výkupem dotčena, jakož i věřitelům, kteří poskytli zápůjčky se státní zárukou, přísluší úhrada do výše výkupní ceny (§ 9, odst. 1). Knihovní závazky váznoucí na nevykoupené půdě se sníží v poměru hodnoty této půdy k celkové hodnotě veškeré půdy před výkupem.

(2) Výměnek nebo vdovské právo požívání, váznoucí na půdě, která podléhá výkupu podle § 1, odst. 2, zůstanou zajištěny na zbylém nevypoupeném majetku, ledaže by došlo k jiné úpravě se souhlasem oprávněných. Při výkupu podle § 1, odst. 3 lze v případech hodných zvláštního zřetele upustiti od výkupu, pokud tato práva trvají. Podle ustanovení předchozí věty lze obdobně postupovati i v jiných sociálních případech zvláštního zřetele hodných.

§ 12.

Výpověď z hospodaření na vykoupené půdě dá ministerstvo zemědělství nebo orgán jím pověřený aspoň tříměsíční a to tak, aby převzetí půdy se mohlo uskutečniti po sklizni; jinak platí přiměřeně ustanovení §§ 12 až 25 náhradového zákona. Výpověď může býti doručena nejen okresním soudem (§ 18 náhradového zákona), nýbrž i přímo ministerstvem zemědělství, po případě jeho orgány. Výpověď daná správním úřadem může se státi také veřejnou vyhláškou, která se vyvěsí na úřední obecní tabuli v obci (obcích), v jejímž (jejichž) obvodu leží vykoupená půda. Při výpovědi veřejnou vyhláškou postačí výpověď všeobecně daná bez udání jmen osob hospodařících. Výpověď se pokládá za doručenu dnem vyvěšení. Proti výpovědi není opravného prostředku a je vykonatelná podle ustanovení vládního nařízení ze dne 13. ledna 1928, č. 8 Sb., o řízení ve věcech náležejících do působnosti politických úřadů (správním řízení).

§ 13.

(1) Převod vlastnického práva mezi živými, reálné rozdělení spoluvlastnictví, propachtování a smluvní a exekuční zatížení půdy, která je předmětem výkupního řízení, jsou až do konečného provedení výkupu a převzetí vykoupené půdy přípustné jen se souhlasem ministerstva zemědělství; jinak jsou neplatné. Zákaz zatížení půdy se však nevztahuje na daně, poplatky a jiné veřejné dávky.

(2) Právní jednání uvedená v odstavci 1, uzavřená po 4. dubnu 1947 před účinností tohoto zákona, jsou bez dodatečného schválení ministerstva zemědělství neplatná.

DÍL V.

§ 14.

Hospodaření na půdě podléhající výkupu a nakládání se zařízením.

(1) Pro hospodaření na půdě podléhající výkupu platí ustanovení zákona ze dne 1. dubna 1947, č. 55 Sb., o pomoci rolníkům při uskutečňování zemědělského výrobního plánu, bez časového omezení. V případě potřeby lze na půdu podléhající výkupu zavést národní správu, a to i na Slovensku, podle § 3 dekretu presidenta republiky ze dne 19. května 1945, č. 5 Sb., o neplatnosti některých majetkově-právních jednání z doby nesvobody a o národní správě majetkových hodnot Němců, Maďarů, zrádců a kolaborantů a některých organisací a ústavů.

(2) Při převzetí vykoupené půdy jsou vlastníci živého a mrtvého zařízení, jež až dosud sloužilo hospodaření na ní, povinni prodati státu za úřední cenu poměrnou část tohoto zařízení; není-li stanovena úřední cena, platí cena obecná. Bližší předpisy k provádění tohoto ustanovení vydá ministr zemědělství vyhláškou v Úředním listě.

Rolnická komise.

§ 15.

(1) Rolnické komise jsou místní a okresní. Místní rolnickou komisi, skládající se z 5 až 10 členů, zvolí si oprávnění uchazeči při místním národním výboru, v jehož obvodu se nachází půda podléhající výkupu, a v sousedních zájmových obcích. Zástupci místních rolnických komisí zvolí na schůzi 10 člennou okresní rolnickou komisi při okresním národním výboru. Okresní rolnická komise je koordinačním orgánem místních rolnických komisí při okresním národním výboru.

(2) Přesahuje-li půda podléhající výkupu obvod jedné obce, mohou rolnické komise zúčastněných obcí konati společné schůze za účelem jednotného postupu a pověřiti své zástupce vyřizováním společných věcí.

(3) Rolnické komise zejména zjišťují půdu podléhající výkupu a okolnosti rozhodující podle § 1, odst. 4, sjednávají dohody, pokud jde o výběr půdy vlastníku ponechané, spolupůsobí v přidělovém řízení podle § 16, jakož i při stanovení náhrad a přidělových cen, dále podávají odvolání podle § 21 a vypracovávají posudky na žádost ministerstva zemědělství nebo jeho orgánů.

(4) Ministerstvo zemědělství může vyslati k rolnickým komisím odborné orgány ke zdolání úkolů spojených s prováděním tohoto zákona.

(5) Bližší předpisy o složení, ustavení a působnosti rolnických komisí vydá ministr zemědělství vyhláškou v Úředním listě.

Příděl půdy.

§ 16.

(1) Pokud si vykoupnou půdu neponechá stát za náhradu pro účely veřejné nebo pro budoucí příděl, přidělí ji ministerstvo zemědělství do vlastnictví:

a) malozemědělcům k doplnění jejich nesoběstačných usedlostí,

b) drobným pachtýřům, zejména pokud jde o příděl půdy jimi dosud obdělávané, neuchází-li se o tuto půdu pachtýř, který pozbyl pachtu po vyhlášení zákona ze dne 3. července 1947, č. 139 Sb., o rozdělení pozůstalostí se zemědělskými podniky a o zamezení drobení zemědělské půdy, při čemž souhrn vlastní a přidělené půdy nesmí převyšovati výměru stanovenou pro příděl v odstavci 2, bez újmy ustanovení odstavce 5, předposlední věty,

c) zemědělským zaměstnancům, malozemědělcům a jiným osobám k vytvoření zemědělských soběstačných usedlostí,

d) malým a středním zemědělcům, jimž byla po 1. lednu 1930 půda vyvlastněna na stavby cest, železnic nebo jiných objektů veřejného zájmu,

- e) obcím a okresům, jakož i jiným veřejnoprávním korporacím pro účely veřejné, zejména pro plánovité provádění bytové péče, a obecně prospěšným stavebním a bytovým družstvům,
- f) zemědělským výrobním družstvům k účelům společného hospodaření a jiným zemědělským družstvům pro potřeby jejich provozu,
- g) dělníkům, veřejným a soukromým zaměstnancům a maloživnostníkům do výměry nejvýše 0,5 ha pro stavbu vlastního domu nebo na zřízení zahrádky nebo rozšíření provozních zařízení,
- h) na návrh příslušného ministra průmyslovým podnikům, pokud ji nutně potřebují ke svému řádnému provozu a rozvoji.

(2) Při provádění přidělu jest postupovati tak, aby bez újmy přednostního práva (odstavec 5) bylo uspokojeno co nejvíce uchazečů z řad držitelů nesoběstačných usedlostí a aby tyto usedlosti byly doplněny nejvýše na míru soběstačnosti. Za soběstačné usedlosti se považují usedlosti s nejmenší výměrou půdy 5 ha v oblasti řepařské, 8 ha v oblasti obilnářské, 10 ha v oblasti bramborářské a 15 ha v oblasti pastvinářské. Neodpovídá-li bonita půdy průměrné bonitě výrobní oblasti, může býti nejmenší výměra posuzována podle oblasti, které svojí bonitou odpovídá. Je-li dostatek půdy, lze po uspokojení oprávněných uchazečů přiděliti půdu k doplnění usedlostí až do dvojnásobku nejmenší výměry soběstačné usedlosti. Pro určení jednotlivých výrobních oblastí platí vládní nařízení ze dne 21. října 1947, č. 183 Sb., jímž se určují zemědělské výrobní oblasti.

(3) Uchazeči o přiděl uvedený v odstavci 1 musí dále prokázati:

- a) že jsou československými státními občany nebo že jsou za ně považováni podle § 1 nebo § 2 ústavního zákona ze dne 12. dubna 1946, č. 74 Sb., o udělení státního občanství krajanům vracejícím se do vlasti,
- b) že jak oni, tak i jejich rodinní příslušníci, žijící s nimi ve společné domácnosti, jsou české, slovenské neb jiné slovanské národnosti, že pravoplatným výrokem trestního soudu pro zločin neztratili volební právo a že jsou národně a státně spolehliví. Ustanovení o národnosti neplatí u osob jmenovaných v §§ 1 a 6 zákona ze dne 19. prosince 1946, č. 255 Sb., o příslušnících československé armády v zahraničí a o některých jiných účastnících národního boje za osvobození. Pokud jde o osoby uvedené v § 84, odst. 1 zákona ze dne 18. července 1946, č. 164 Sb., o péči o vojenské a válečné poškozence a oběti války a fašistické persekuce, neplatí ustanovení o národnosti, ačli nejde o příslušníky národnosti německé nebo maďarské.

(4) Oprávnění uchazeči (odstavec 1), kteří nemají trvalé bydliště v obci, v jejímž obvodu leží přidělovaná půda, mají nárok na přiděl půdy v této obci pouze tehdy, nemohou-li dostati přiděl půdy podle dekretů presidenta republiky ze dne 21. června 1945, č. 12 Sb., o konfiskaci a urychleném rozdělení zemědělského majetku Němců, Maďarů, jakož i zrádců a nepřátel českého a slovenského národa, a ze dne 20. července 1945, č. 28 Sb., o osídlení zemědělské půdy Němců, Maďarů a jiných nepřátel státu českými, slovenskými a jinými slovanskými zemědělci, nebo podle nařízení Slovenské národní rady ze dne 23. srpna 1945, č. 104 Sb. n. SNR, o konfiskaci a urychleném rozdělení zemědělského majetku Němců, Maďarů, jakož i zrádců a nepřátel slovenského národa, ve znění nařízení Slovenské národní rady ze dne 14. května 1946, č. 64 Sb. n. SNR, a ze dne 19. prosince 1947, č. 89 Sb. n. SNR.

(5) Přednostní právo na přiděl půdy mají oprávnění uchazeči (odstavec 1), a to

- a) drobní pachtýři, uvedený v odstavci 1, písm. b),

- b) malozemědělci a drobní pachtýři poškození válkou,
- c) uchazeči uvedení v odstavci 1, písm. d),
- d) výkonní zemědělci, kteří po 1. lednu 1930 pozbyli svého majetku bez svého zavinění exekucním prodejem, pokud jde o tento majetek nebo jeho část,
- e) krajané vracějící se do vlasti, uvedení v zákonu ze dne 1. července 1947, č. 138 Sb., o péči o přistěhovalce, jakož i o některých jejich přednostních právech,
- f) osoby uvedené v § 84, odst. 1 zák. č. 164/1946 Sb.,
- g) ustupující spoludědicové podle § 10 zák. č. 139/1947 Sb.

Mezi osobami jednotlivých skupin, uvedených pod písm. a) až g), mají v prvé řadě přednostní právo na přiděl půdy osoby jmenované v §§ 1 a 6 zák. č. 255/1946 Sb. Jde-li o osoby uvedené pod písm. a), poskytne se jim přiděl půdy až do dvojnásobku soběstačných usedlostí bez ohledu na předposlední větu odstavce 2, nejméně však 15 ha. Při tom se do této výměry započítává výměra vlastní půdy těchto pachtýřů.

(6) Lesní celky, pokud se nepřidělí státu, se přidělují svazkům územní samosprávy nebo lesním družstvům, nepřesahují-li zpravidla výměru 100 ha, ve zvlášť výjimečných případech lesním družstvům až do výměry 250 ha, při čemž budiž přihlíženo k potřebám arondace hospodářských lesních celků. Za lesní družstva se považují družstva utvořená ze svazků územní samosprávy nebo z jednotlivců, pokud jsou oprávněnými uchazeči podle tohoto zákona. Jednotlivým výkonným zemědělcům lze přidělit menší lesní půdu ve výměře kolem 2 ha, uzavřenou nebo vklíněnou do jejich zemědělského majetku nebo přidělu.

(7) Vyžaduje-li toho potřeba přidělu nebo veřejný zájem, může býti sjednána směna půdy vykoupené podle tohoto zákona.

(8) Přídělové řízení provádí ministerstvo zemědělství v součinnosti se zástupci uchazečů (rolnickými komisemi).

(9) Pro úpravu právních poměrů vztahujících se na přidělenou půdu platí přiměřeně ustanovení části IV zákona ze dne 8. května 1947, č. 90 Sb., o provedení knihovního pořádku stran konfiskovaného nepřátelského majetku a o úpravě některých právních poměrů vztahujících se na přidělený majetek.

(10) Bližší předpisy k provedení ustanovení odstavců 1 až 9 vydá ministr zemědělství vyhláškou v Úředním listě.

§ 17.

Přidělená půda přechází dnem převzetí držby do vlastnictví přidělce. Přidělce je povinen na přidělené půdě osobně pracovat s péčí řádného hospodáře.

§ 18.

(1) Ministerstvo zemědělství může vyhláškou uveřejněnou ve Sbírce zákonů a nařízení přenést obstarání knihovního pořádku na půdě přidělené podle tohoto zákona v zemích České a Moravskoslezské na Fond; na

Slovensku obstarává provedení knihovního pořádku pověřenectvo zemědělství a pozemkové reformy podle směrnic ministerstva zemědělství.

(2) Pro provádění knihovního pořádku platí přiměřeně ustanovení zákona č. 90/1947 Sb., při čemž vlastnické právo k přiděleným nemovitostem může být přímo převedeno z dosavadních vlastníků na přidělce.

§ 19.

Provádějí-li se v obci úpravy podle scelovacího nebo vodního zákona, je přidělce povinen podrobiti svůj pozemkový majetek těmto úpravám.

DÍL VIII.

§ 20.

Zabezpečení zaměstnanců.

(1) O zabezpečení zaměstnanců na vykoupené půdě, kteří výkupem ztratí své dosavadní zaměstnání, platí, a to i na Slovensku, přiměřeně zákon ze dne 30. ledna 1947, č. 16 Sb., o umístění a jiném zaopatření zaměstnanců na zkonfiskovaném zemědělském majetku a jejich rodinných příslušníků, s těmito odchylkami:

1. kde se v zákonu č. 16/1947 Sb. mluví o zkonfiskovaném zemědělském majetku, po případě o jeho konfiskaci podle dekretu č. 12/1945 Sb., rozumí se podle tohoto zákona půda vykoupená, po případě výkup;
2. kde se v zákonu č. 16/1947 Sb. mluví o Národním pozemkovém fondu při ministerstvu zemědělství, rozumí se tím na Slovensku pověřenectvo zemědělství a pozemkové reformy;
3. ustanovení § 5, odst. 3, jakož i § 8, odst. 2 zák. č. 16/1947 Sb., pokud se týká nároků z dřívějšího pracovního (služebního) poměru, neplatí pro účely tohoto zákona;
4. v §§ 1 a 2 zák. č. 16/1947 Sb. uvedený den 23. června 1945 se nahrazuje dnem, kterým bude půda podle tohoto zákona vykoupěna;
5. na Slovensku mohou zaměstnanci, uvedení v § 4 zák. č. 16/1947 Sb., žádati o přiděl podle nařízení č. 104/1945 Sb. n. SNR ve znění nařízení č. 64/1946 Sb. n. SNR a č. 89/1947 Sb. n. SNR s přednostním právem jako osoby jmenované v § 12 uvedeného nařízení;
6. podle § 5 zák. č. 16/1947 Sb. přiznají nositelé veřejnoprávního pojištění starobní nebo invalidní důchod počínajíc dnem, kterým se v důsledku provádění výkupu skončil pracovní poměr zaměstnance na vykoupené půdě;
7. místo dne 23. června 1945 a počátečního dne účinnosti zákona č. 16/1947 Sb., o nichž se mluví v § 6 téhož zákona, nastupuje počáteční den účinnosti tohoto zákona;
8. žádosti podle § 8 zák. č. 16/1947 Sb. jest podati do 60 dnů ode dne, kterým bude půda podle tohoto zákona vykoupěna;

9. pro Slovensko platí, pokud jde o ustanovení § 9 zák. č. 16/1947 Sb., místo ustanovení dekretů č. 12/1945 Sb. a č. 28/1945 Sb. obdobné ustanovení nařízení č. 104/1945 Sb. n. SNR ve znění nařízení č. 64/1946 Sb. n. SNR a č. 89/1947 Sb. n. SNR;

10. ustanovení § 11 zák. č. 16/1947 Sb. tu neplatí.

(2) Ministr zemědělství se zmocňuje, aby upravil a ve Sbírce zákonů a nařízení vyhlásil v nepřetržitém sledu paragrafů znění zákona č. 16/1947 Sb. pro účely tohoto zákona, jak vyplývá z úpravy uvedené v odstavci 1.

DÍL IX.

Závěrečná ustanovení.

§ 21.

Z rozhodnutí okresního národního výboru lze se odvolati k zemskému národnímu výboru, na Slovensku k pověřenectvu zemědělství a pozemkové reformy. Proti souhlasným rozhodnutím není opravného prostředku. Proti pozměňujícím rozhodnutím zemského národního výboru, na Slovensku pověřenectva zemědělství a pozemkové reformy, lze se odvolati k ministerstvu zemědělství.

§ 22.

(1) Pokud ministr (ministerstvo) všeobecně upraví podle předcházejících ustanovení některou věc, učiní tak pro Slovensko po vyjádření příslušného pověřence (pověřenectva), který se po případě dohodne se zúčastněnými pověřenci (pověřenectvy).

(2) Ministři (ministerstva) a Fond vykonávají svoji působnost podle tohoto zákona na Slovensku prostřednictvím příslušných pověřenců (pověřenectev), kteří se při tom řídí směrnicemi vydanými příslušným ministrem (ministerstvem), po případě Fondem.

(3) Vyhlášky uveřejněné v Úředním listě, vydané podle tohoto zákona, uveřejní příslušný pověřenec též v Úředním věstníku.

§ 23.

Právní jednání, písemnosti a knihovní zápisy, kterých je třeba k provedení tohoto zákona, jsou osvobozeny od poplatků, daní a dávek, včetně dávky z přírůstku hodnoty nemovitostí.

§ 24.

Majetkové dávky z vykoupené půdy.

(1) Ustanovení §§ 1 až 4 zákona ze dne 12. srpna 1921, č. 323 Sb., kterým se blíže upravuje dávka z majetku a z přírůstku na majetku u majetku zabraného, ve znění předpisů jej měnících a doplňujících, platí obdobně též pro majetkové dávky podle zákona ze dne 15. května 1946, č. 134 Sb., o dávce z majetkového přírůstku a o dávce z

majetku, a podle zákona ze dne 31. října 1947, č. 185 Sb., o mimořádné jednorázové dávce a mimořádné dávce z nadměrných přírůstků na majetku, s těmito odchylkami:

1. Bude-li půda úplně nebo částečně vykoupena do 10 let od počátečního dne účinnosti tohoto zákona, odepíše se poměrná část dávky z majetku, dávky z majetkového přírůstku, mimořádné jednorázové dávky podle § 3, odst. 1, písm. b) zák. č. 185/1947 Sb. a mimořádné dávky z nadměrných přírůstků na majetku, kterými jest dosavadní vlastník povinen, za těchto předpokladů:

a) dávka z majetku, mimořádná jednorázová dávka podle § 3, odst. 1, písm. b) zák. č. 185/1947 Sb. a mimořádná dávka z nadměrných přírůstků na majetku tehdy, je-li hodnota vykoupené půdy, zjištěná pro účely těchto dávek, vyšší než náhrada podle ustanovení tohoto zákona;

b) dávka z majetkového přírůstku tehdy, je-li částka, kterou byly oceněny jednotlivé majetkové předměty a práva, patřící k vykoupené půdě, jako majetkové přírůstky, snižená o hodnotu majetkových úbytků, k nimž došlo u týchž předmětů a práv, vyšší než náhrada připadající na ně podle ustanovení tohoto zákona. Nelze-li takto zjistiti nárok na odpis dávky, sníží se částka uvedená v předchozí větě v témž poměru, v jakém jest hodnota vykoupené půdy, vypočtená pro dávku z majetku, k náhradě, po případě, v jakém poměru by tato hodnota - bez jakýchkoliv přírůstků nebo srážek - byla k náhradě, kdyby dosavadní vlastník byl dávkou z majetku povinen.

2. Zhoršil-li se stav vykoupené půdy od rozhodného dne konečného (t.j. 15. listopadu 1945 nebo 31. prosince 1947) do dne výkupu tak, že zhoršení mělo vliv na stanovení náhrady, připočte se tento úbytek, má-li se zjistiti nárok na odpis dávky podle č. 1, k náhradě. Naproti tomu se od náhrady odečte hodnota, jakou byly při stanovení náhrady oceněny investice, k nimž došlo po rozhodném dni konečném.

(2) Poplatníkům, kterým byla půda podle tohoto zákona vykoupena, poskytne vyměřovací úřad na žádost bezúročný odklad placení mimořádné jednorázové dávky a mimořádné dávky z nadměrných přírůstků na majetku podle zákona č. 185/1947 Sb., které připadají poměrně na vykoupenou půdu a nebyly dosud zaplaceny, do té doby, dokud nebude rozhodnuto o výši pohledávky vyplývající z nároku na náhradu za vykoupenou půdu. Posečkaná část dávek uhradí se odpočtem z přiznané náhrady.

§ 25.

(1) Kdo nepředloží včas soupis (§§ 7 a 8), nebo kdo v něm učiní úmyslně nepravdivé údaje, dále, kdo uvede nepravdivé údaje, aby získal výhody podle § 1, odst. 4 a 5, § 16 nebo § 20, bude potrestán – nejde-li o čin jinak trestný – okresním národním výborem pro přestupek pokutou do 50.000 Kčs nebo vězením do 6 měsíců, po případě oběma těmito tresty. Ukládá-li se pokuta, budiž zároveň pro případ nedobytnosti vyměřen náhradní trest vězení v mezích sazby trestu na svobodě.

(2) Trestnost přestupků uvedených v odstavci 1 se promlčuje v době jednoho roku ode dne, kdy byly spáchány.

§ 26.

Tento zákon nabývá účinnosti dnem vyhlášení; provede jej ministr zemědělství v dohodě se zúčastněnými členy vlády.

Dr. Beneš v. r.

Zápotocký v. r.

Đuriš v. r.